

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu.

Citiți în pag. 7-a: Noi, bărbații, și ele, femeile

DIN SUMAR:

- Luna, corp mort sau nu? ● Precizia trece pragul micronului ● Cum moare o stea... ● Mirosul, un fenomen electric ● Accidentele inotului in apa prea rece ● Cind primejdia e calculată ● Pedagogie estivală

Noaptea, în orașele mari lumina neonului eclipează strălucirea stelelor. Dar acolo unde electricitatea nu s-a ivit încă sau ocupă o poziție modestă, cerul pare bătut în diamante.

Misterioasa scintelire a stelelor l-a intrigat dintotdeauna pe om. De altfel, astronomia este una din cele mai vechi științe. Cu 2000 de ani î.e.n., egiptenii, asirocaldeenii și chinezii au început să observe aștrii vizibili cu ochiul liber. Treptat-treptat, le-au stabilit pozițiile și mișcările. Instrumentele și apa-

ratele din epocile mai recente au împlins apoi mai departe cercetarea corpurilor cerești.

Pe lângă multe alte lucruri, astronomii știu astăzi și cum se formează, evoluează și moare o stea. Un mare număr de cunoștințe le-a fost furnizat de un eveniment cosmic banal, dar foarte important, întrucât s-a produs în condiții de timp și spațiu ideale pentru observație.

Documentar

CUM MOARE O STEA...

La 4 iulie 1054, în constelația Taurului, a apărut o stea uriașă și tot atât de strălucitoare ca Lucefărul. Astronomul chinez Iang Vai-Tek și colegii lui japonezi au consemnat conștiincios evenimentul. După 26 de zile steaua a început să-și piardă strălucirea și după doi ani n-a mai putut fi văzută cu ochiul liber. În Europa observațiile astronomice nu erau prea dezvoltate, așa încât fenomenul a fost dat uitării, deși fusese remarcat. Abia în secolul XVIII astronomul Devis, înarmat cu un telescop, a descoperit un corp ceresc în regiunea respectivă, anume un nor aflat în expansiune și având diametrul de 3 ani-lumină (amintim că anul-lumină, unitate de distanță astronomică, reprezintă drumul parcurs de lumină într-un an și este egal cu 9 460 de miliarde de kilometri). După încă două secole, în 1940, în centrul acestei nebuloase, situată la mii de ani-lumină de Pământ, a fost reperată o stea, numită steaua lui Baade. Tot atunci, confruntând toate observațiile făcute în zona respectivă astronomii au reconstituit următoarea „poveste”.

A fost odată o stea care avea masa mai mare decât aceea a Soarelui. După o viață lungă și liniștită, ea a început să dea semne de îmbătrânire: expansiune, dezzechilibru, instabilitate. Deodată, o formidabilă explozie a cutremurat astrul în străfundurile lui. În câteva secunde învelișul exterior s-a prăbușit spre centru, steaua s-a „chircit”, micșorându-și diametrul de 10 000 de ori. În același timp ea emitea un fantastic flux de energie de diverse feluri: lumină, unde gravitaționale, particule. Își făcea astfel o ieșire senzațională, sub formă de supranovă, din Univers. De atunci trece printr-o lungă agonie, în care abia mai clipește. Deși a fost observată acum 900 de ani, catastrofa s-a petrecut de fapt cu mai bine de șapte milenii înainte.

Cenușa provoacă un cataclism

S-o luăm însă de la început și să vedem mai în amănunt cum se petrec lucrurile cu astfel de stele. Materia interstelară se condensează treptat și, după vreo 100 000 de ani, dă naștere unei stele cu masa de 1,5—2 ori mai mare decât aceea a Soarelui. Pentru a ajunge la maturitate astrul mai are nevoie de aproape un miliard de ani; atunci este o stea albastră uriașă, mult mai mare și mai strălucitoare decât Soarele. Centrul ei este un imens reactor termonuclear. În acest centru atomii de hidrogen se unesc doi câte doi și formează heliu, eliberând în același timp o cantitate enormă de energie. Această emisiune de energie corespunde cu explozia simultană și permanentă a milioane de bombe cu hidrogen. Steaua se împacă însă cu această explozie, pe care nici nu o simte, după cum ființele vii nu simt arderea alimentelor în corpul lor. Căci fluxul de energie, izvor al unei presiuni centrifuge care ar trebui să disperseze astrul, i se opune forța gravitației. Această forță, care pare foarte mică în mediul nostru terestru, la cu totul alte dimensiuni la scară stelară și cosmică. Ea devine uneori mai puternică decât toate celelalte forțe și poate crea o lume nouă, pe care legile noastre științifice nu ne permit să ne-o închipuim.

Fuziunea atomilor de hidrogen sfârșește prin a reduce considerabil acest element; concomitent se produce o acumulare de heliu, care poate fi socotit „cenușa” rămasă în urma reacției. Din lipsă de „combustibil” și prin îmbătrânire cu „cenușă”, activitatea intrastelară se încetinește, echilibrul de forțe nu mai este respectat, gravitația iese învingătoare și provoacă o contracție a stelei. Această contracție este însoțită de o creștere a presiunii și a temperaturii: de la o temperatură de 16 milioane, centrul astrului trece la 100 de milioane de grade. În aceste condiții

pină și cenușa poate arde. Atomii de heliu încep să fuzioneze formând carbon. Cînd se împutinează, fuziunea se încetinește din nou, urmează o nouă contracție și o nouă creștere a temperaturii. La 600 milioane de grade încep să fuzioneze atomii de carbon și povestea se repetă de la un element la altul. Parcurgînd tabloul periodic al elementelor steaua se tot încălzește pînă cînd ajunge la fier.

Fierul refuză însă să intre într-o reacție de fuziune. În consecință, presiunea și temperatura stelei cresc, dar reacția care ar restabili echilibrul nu mai are loc. Steaua intră într-o fază de instabilitate, iar atmosfera ei în expansiune. Cîrînd, temperatura ajunge

disociază, iar apoi protonii fuzionează cu electronii, dînd neutronii.

Aceasta este povestea, evident mult simplificată, a stelei Tauri A, steaua lui Baade, înconjurată de nebuloasa Crab.

O sferă de oțel cu diametrul de 15 km

Care este structura unei stele neutronice? La suprafață se formează o peliculă de fier. Desigur, nu este vorba de fierul metalic obișnuit, ci de un cristal compus din nuclee foarte apropiate, o materie a cărei densitate crește, pe măsură ce merge în adîncime,

dispărut. Materia este fluidă, chiar suprafluidă, căci în interiorul ei nu există frecare și are caracteristici bizare: lipsa viscozității, conductibilitate termică foarte ridicată și supraconductibilitate electrică. În fine, nucleul din centru are o densitate de 100—1 000 de miliarde de tone pe centimetrul cub și se compune din hiperoni, particule de obicei instabile, dar care aci își află stabilitatea.

La acest model static trebuie să adăugăm rotația, fenomen comun tuturor stelelor, dar care se accelerează fabulos în urma imploziei; în timp ce o stea obișnuită face o rotație în circa 10 zile, una neutronică are nevoie de un timp care variază între a mia și a suta parte dintr-o secundă. O altă consecință a imploziei este intensificarea cîmpului magnetic de milioane de ori.

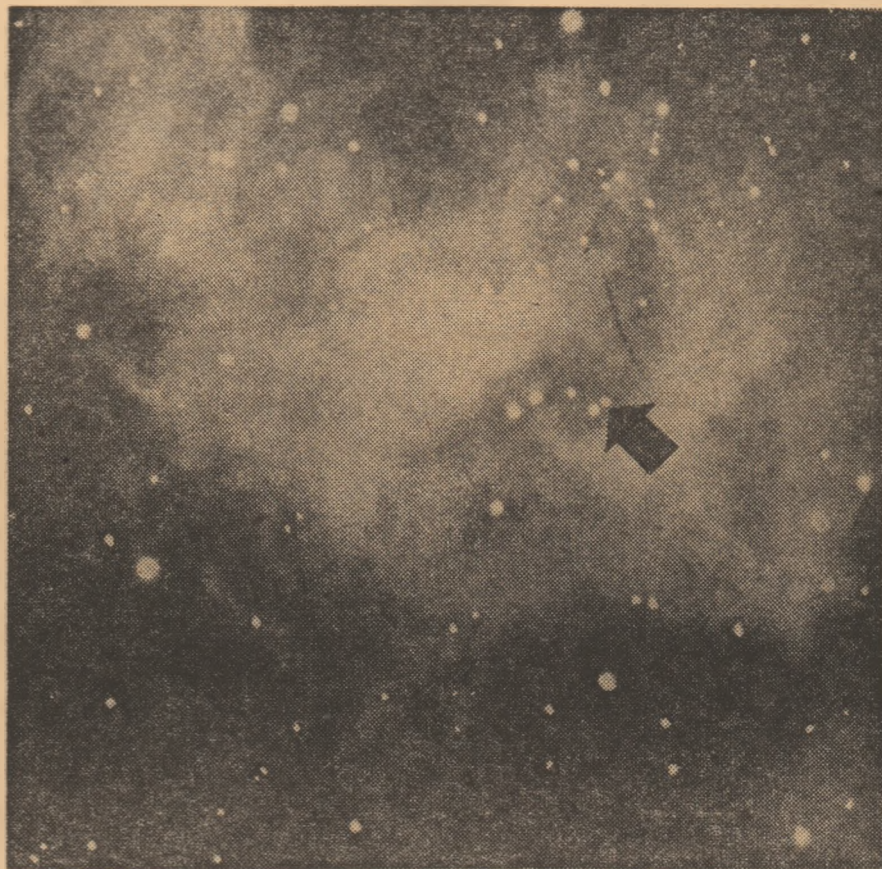
N.P.0532 alias Tauri A

În 1968, anul pulsarilor, în nebuloasa Crab au fost descoperite două corpuri cerești de acest fel. După un an s-a stabilit că unul din ele este chiar steaua lui Baade. Majoritatea astrofizicienilor admit că pulsarii sînt stele neutronice care se rotesc foarte repede, întrucît nici un alt corp nu ar suporta o viteză atât de mare fără să dezvolte o forță centrifugă intolerabilă. Dacă perioada de emisiune a acestor radio-surse se lungeste, înseamnă că mișcarea lor se încetinește, ceea ce corespunde cu o pierdere de energie. Așa se explică misterioasa sursă de energie care alimentează nebuloasa. De altfel, pulsarii emit nu numai unde radio și lumină, ci și raze X și raze gamma.

Constatarea energiei emise de N.P.0532 pe secundă și calcularea vitezei sale de rotație în anul 1000 au confirmat că este o stea neutronică. Apoi, accelerarea bruscă a pulsarului urmată de revenirea la viteza inițială atestă prezența unei cruste solide și unul miez fluid.

La ce soartă se poate aștepta nebuloasa Crab în viitor? Așa cum am arătat, la originea energiei pe care o emite se află rotația ei. Dacă steaua din centrul ei ar sta pe loc, n-ar da naștere nici unei radiații. Prin urmare, steaua va emite energie atît timp cît se va învîrți, adică circa 10 milioane de ani, conform calculelor. Această viață destul de scurtă a pulsarilor îi face pe astrofizicienii să creadă că există de 1 000—10 000 de ori mai mulți pulsari morți decît activi. Daț fiind că o primă explorare a cerului a dat la iveală aproape o sută de pulsari situați la mai puțin de 10 000 ani-lumină de noi, ei socotesc că în regiunea Galaxiei noastre există cel puțin un milion de

(Continuare în pag. 11-a)

În centrul nebuloasei Crab, steaua Tauri A abia mai clipește

la 7 miliarde de grade și atunci încep să se producă reacții încă insuficient cunoscute. Se crede că au loc fisiuni atomice (de pildă „ruperea” atomilor de fier în atomi de heliu și de carbon) care se propagă în lanț și iau repede proporțiile unui cataclism. Sau, prin absorbție de neutroni, continuă să ia naștere noi elemente, pînă ce apare californiul, elementul 98, care nu există pe Pământ și a cărui fisiune se produce spontan și poate fi cauza unei formidabile explozii stelare.

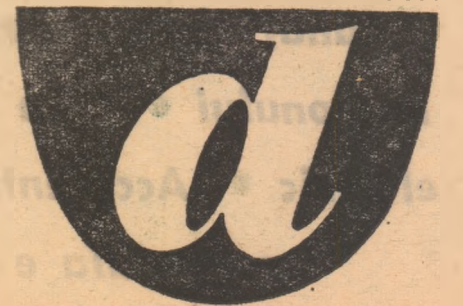
Oricum, este sigur că steaua „se goleşte” de energie într-un timp foarte scurt. Răspunzătorii de această pierdere par a fi neutronii. Pentru aceste particule fără sarcină electrică, lipsite de masă și insensibile la forțele nucleare puternice, steaua constituie un mediu aproape transparent, încît o părăsesc ușor, luînd cu ele și toată energia astrului. Steaua nu mai poate rezista la presiune și se prăbușește spre interior în câteva secunde (fenomen numit implozie), micșorîndu-și volumul de 10 000 de ori și mărîndu-și densitatea de 10 miliarde de ori. Compresiunea face ca temperatura nucleului central să ajungă la o mie de miliarde de grade. Dar evaporarea neutrinilor poate face să scadă temperatura la un miliard de grade într-o milisecundă. Împinsă de acest sîflu rece, atmosfera exterioară a stelei este proiectată în spațiu. La sfîrșitul cataclismului rămîne deci un nor sferic foarte fierbinte, aflat în expansiune și un nucleu central supradens — o stea neutronică (tot din cauza compresiei, nucleele atomice se

de-a lungul unui singur metru, de la 10 g la 100 t pe centimetrul cub. Punctul de fuziune al acestei materii este de ordinul unui miliard de grade. Cum am spus, în momentul imploziei temperaturile sînt mult mai mari, dar răcirea instantanee prin „fuga” neutrinilor face să scadă temperatura la un miliard de grade în centrul stelei. Răcirea continuă apoi mai încet, prin radiație. La suprafață și în straturile superficiale temperatura se limitează la câteva milioane de grade. Aceasta înseamnă că scoarța stelei este solidă și chiar de miliarde de ori mai rezistentă decît oțelul. Suprafața ei este extrem de netedă: „munții” nu depășesc cîțiva centimetri. În schimb, accelerația gravitației este atît de mare încît căderea unei simple bile de la cîțiva metri ar provoca o degajare de energie egală cu aceea produsă de explozia unei bombe atomice.

Pe o grosime de 2—4 km crusta solidă se compune apoi dintr-o foarte densă rețea cristalină de nuclee atomice grele. Temperatura crește o dată cu adîncimea. Rigiditatea ei ajunge să depășească de o sută de milioane de miliarde de ori pe aceea a oțelului, iar conductibilitatea electrică de 100 000 de ori pe aceea a cuprului. Densitatea ajunge la 300 milioane de tone pe centimetrul cub. Apar neutronii care se înmulțesc treptat, în timp ce numărul nucleelelor scade.

Sub această scoarță rigidă, se află o manta (prin analogie cu Pământul) compusă îndeosebi din neutroni și un mic procentaj de protoni; nucleele au

documenta.
documentar docum.
mentar documentar du
documentar documentu
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

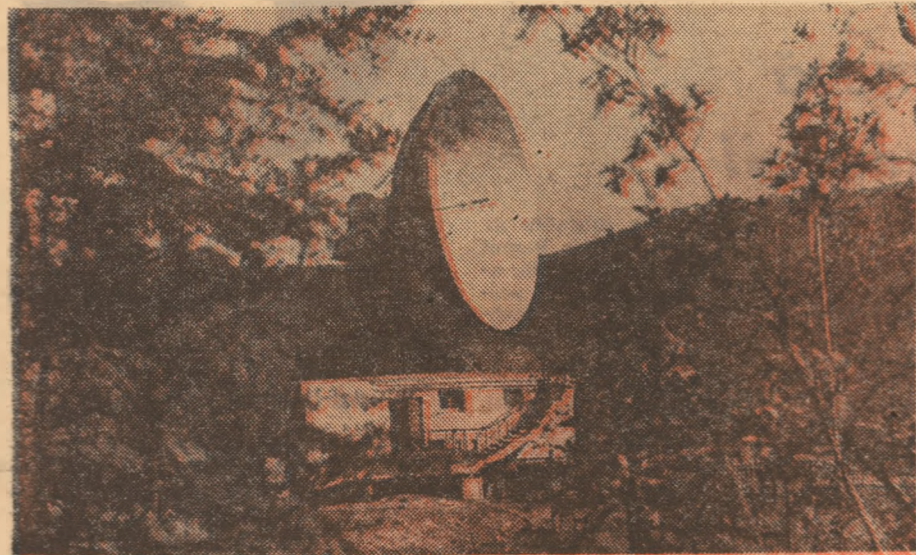
MERIDIANE

Electricitatea în peninsula Kola

Peninsula Kola are o suprafață cam de trei ori mai mare decât aceea a Olandei. Acum câteva zeci de ani era un ținut deșolat, care ilustra cum nu se poate mai bine caracterizarea făcută de Lenin ținuturilor septentrionale ale Rusiei țariste:

In cursul cincinalului precedent a fost construită și prima centrală maremotrică, iar în actualul cincinal va intra în funcțiune prima centrală electrică atomică.

Podurile rulante și macaralele s-au în-

Stație de tip „Orbita” care retransmite, prin intermediul sateliților de telecomunicații, programele postului de televiziune Moscova pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale U.R.S.S.

Foto: V. Iakovlev

„...La nord de Vologda... se întind teritoriile imense în care ar putea încăpea zeci de state mici civilizate. Dar în toate ținuturile acestea stăpinesc moravuri patriarhale, semi-barbaria și chiar barbaria propriu zisă”.

Astăzi, însă, regiunea Murmansk se mîndrește cu cel mai mare indice din U.R.S.S. la producerea de energie electrică pe cap de locuitor și o industrie foarte diversificată. Acolo unde, odinioară, pe cîmpurile măturate de furtuni de zăpadă alergau numai vulpi albastre, se înalță acum noile orașe: Nichel, Zapoliarnii, Kovdor, Moncegorok, Olenogorsk. La Murmansk, oraș mare, care se desfășoară pe o suprafață de multe zeci de kilometri pătrați și unde printre saami — aborigenii din nordul Laponiei — nielunul nu știa altădată să citească, sint acum institute tehnice pedagogice, o Școală superioară de marină, trei teatre, un centru regional de televiziune etc. etc.

Regiune cu care altădată comunicațiile erau extrem de anevoioase și adesea la discreția hazardului, peninsula Kola își dezvoltă și ramifica o vastă rețea telefonică. În ultimii ani au fost automatizate centralele de la Murmansk, Olenogorsk și Lovozero. La periferia Murmanskului, pe o colină cu versante abrupte și stîncioase se deschide spre cer o cupă gigantică: stația „Orbita” care face ca în fiecare seară pe micile ecrane din oraș să poată fi vizionate programele televiziunii din Moscova.

Prima mare centrală hidroelectrică a fost construită, în deceniul al treilea, pe Niva. Ea furniza energie electrică minelor de apatit. Apoi a intrat în funcțiune centrala electrică de la Tuloma. Acum, un întreg șirag de uzine construite pe cursurile de apă ale peninsulei: Niva, Kovda, Tuloma furnizează energie unei rețele electrice care acoperă mii de kilometri.

tegrat definitiv în peisajul ținutului. În ultimii ani peninsula Kola și-a sporit cu circa 50% producția de îngrășăminte chimice, de aluminiu, extracția de minereu de fier, producția de energie electrică și suprafața locativă.

TRANSPORTURI

Teleferic marin

Încă de la proiectarea lor, tancurile petroliere uriașe au ridicat diverse probleme, printre care și pe aceea a porturilor de descărcare. În porturile existente aceste nave nu pot intra. O soluție prevedea construirea de porturi speciale ca acela proiectat la Le Havre care urma să aprovizioneze, prin intermediul unor nave mai mici, toată Marea Nordică și Marea Baltică. Ideea părea bună în momentul cînd se pregăteau să străbată oceanul petroliere de 200 000 și 250 000 tone. Dar acum a început construirea a doi monștri de 397 000 tone și proiectarea unor superpetroliere de 500 000 tone. În aceste condiții, se modifică și proiectele de viitor. După părerea specialiștilor, aceste nave vor fi mult prea costisitoare pentru a-și pierde timpul într-un port. Ele vor trebui să fie descărcate „din mers”.

Iată cum își imaginează proiectanții că se vor petrece lucrurile: petroliere de capacitate medie sau chiar mare vor ieși înaintea superpetroliereilor în Oceanul Atlantic, în largul coastelor Europei sau Africii, în așa fel încît pînă la intrarea în Canalul Minecii transbordarea să fie terminată, petrolierele obișnuite să-și continue drumul în Canal, iar cele uriașe să se întoarcă la sursa de petrol. Problema nu este însă simplă: cum își poate trece o navă încărcătura unei alte nave în plin ocean? În primul moment, s-ar zice că ambele trebuie să se oprească. Dar dacă ar face-o, nava cea mare ar deriva, îndeosebi sub acțiunea curenților la care este mai sensibilă decît cea mică; în schimb, aceasta din urmă ar deriva sub influența vîntului. Soluția este deci ca ambele să înalțeze, și încă cu toată puterea, pentru a se sustrage influențelor externe. Oricum, însă, una din aceste influențe va persista, și anume hula, care ba va apropia, ba va depărta cele două nave. Așadar, cablul care le va uni și de-a lungul căruia se va deplasa încărcătura în cursul transbordării va avea de suportat alternativ tracțiuni și destinderi, ceea ce va îngreuna operațiile. Pentru a-l menține întins a fost studiat un sistem în care un motor ar trage de el atunci cînd navele s-ar apropia. Dar, la încercările făcute, acest sistem nu s-a dovedit satisfăcător. În consecință a fost proiectat un „teleferic de aprovizionare în larg”. Cînd cele două nave se vor depărta una de cealaltă, cablul se va întinde și va suferi o tensiune

foarte puternică; energia dezvoltată cu această ocazie va fi înmagazinată într-un cilindru (unde va comprima ulei) și va fi folosită pentru a ține cablul întins în momentul cînd, navele apropiindu-se, el are tendința de a se lărgi. Sistemul promite un rezultat extraordinar: creatorii lui afirmă că distanța dintre nave va putea varia între zero și 90 m. Tot atât de interesantă apare și posibilitatea utilizării telefericului pe navele de salvare, pe cele de pescuit și pentru încărcarea petroliereilor de pe platforme de exploatare marine.

LA ORDINEA ZILEI

Paladiul combate smogul

Pe străzile marilor orașe unde, în curs de o oră, se scurg, într-o direcție sau alta, câteva mii de mașini, valoarea componentelor nocive din aer poate întrece uneori de zece ori normele sanitare. Căci gazele de eșapament conțin oxizi de azot și oxid de carbon toxici, hidrocarburi saturate și nesaturate și elemente cancerigene.

Dar transportul auto nu este totuși unica sursă de poluare a aerului. La formarea smogului, care în ultima vreme învăluie tot mai multe așezări industriale, contribuie și întreprinderile chimice, metalurgice etc. De altfel, după părerea unor specialiști, smogul „ste, în ultimă instanță, rezultatul combinării oxizilor de azot cu anumite hidrocarburi sub influența razelor ultraviolete.

În ultimele două decenii s-au utilizat tot felul de procedee de combatere a smogului. Cele mai multe vizau modernizarea motoarelor de automobil. Cea mai eficientă metodă de purificare a gazelor pare să fie oxidarea substanțelor toxice prin intermediul unui catalizator cu platină. Dar, fiind scump, acest purificator este folosit numai la motoarele care funcționează sub pămînt, în mine.

Un grup de cercetători kazahi a încercat, de aceea, să înlocuiască platină cu paladiul, care acționează asupra gazelor de eșapament la fel cu cea dintîi. În plus, are avantajul că este incomparabil mai ieftin, iar tehnologia de obținere a catalizatorului mai simplă. După primele rezultate încurajatoare s-a trecut la proba eficacității noului catalizator pe mașini de diferite tipuri. Cu acest prilej s-a văzut, că, în funcție de tipul motorului și regimul de funcționare, catalizatorul cu paladiu purifică gazele de eșapament în proporție de 50—100 la sută. Pe șoselele de cîmpie catalizatorul trebuie schimbat numai după 20 000 de kilometri. Pe drumurile de munte procedul n-a dat însă rezultatele scontate. De vină este, se pare, schimbarea frecventă a regimului de funcționare a motorului, din care cauză acesta cînd se răcește brusc, cînd se supraîncălzește. În plus, la marile altitudini și conținutul de oxigen din aer este mic.

S-a încercat atunci o modificare a construcției catalizatorului. Noua variantă s-a dovedit eficientă și pe drumurile de munte, purificînd gazele în proporție de 80 la sută.

Dar colectivul de cercetători amintit nu s-a oprit aici ci continuă să caute catalizatori mai eficienți și mai ieftini.

— Liniste I...

MILIOACE DE PROTECȚIE

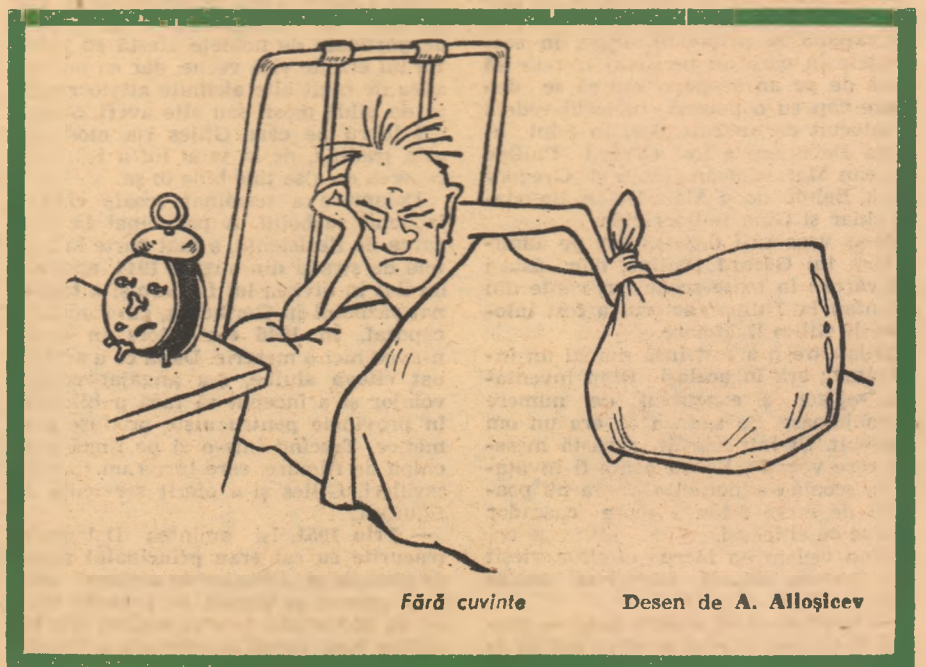
AGVT-100 înghite flăcările

Oricare ar fi măsurile de precauție luate, sondele de petrol sau gaze sint totuși amenințate de incendii, în împrejurările cele mai neașteptate. Pînă și o minusculea pietricică, îngropată timp de milioane de ani împreună cu petrolul acum extras de om, poate transforma instalația de extracție, dacă ciocnește o piesă metalică, într-o gigantică torță.

AGVT-100 (vehiculul de extracție cu apă și gaze, conceput de cercetători sovietici) permite acum instalațiilor petroliere să se dispenseze de costisitoarele sisteme preventive. Autonom, mobil și foarte eficace, el potolește, în câteva clipe, ardoarea inamicului. AGVT-100 a fost încercat pentru prima oară pe un poligon din împrejurimile Harkovului, unde s-a simulat incendiul unei sonde alimentată de un rezervor subteran.

Toate privirile erau așintite spre puț. Deodată, gazul eliberat a început să suie brusc, făcînd un zgomot asurzitor. Apoi a fost aprins — cu rachete — și coloana de foc, înaltă de 150 m, s-a înălțat spre cer. Imediat mașinile extinctoare au intrat în acțiune, scuiplînd prin zeci de orificii puternice jeturi de apă, un adevărat blindaj lichid. După care „tunurile” lor (motoare cu reacție scoase din uzul aviației) au început să lanseze asupra sondei jeturi de gaze amestecate cu apă. Curînd, torța mugitoare, scaldată de la bază spre vîrf, a început să se stingă. Bătălia durase numai câteva minute. Probele noii instalații antiincendiu fuseseră trecute cu succes.

Acum, inventatorii lui AGVT-100 pun la punct producția de serie a instalației, în vederea dotării tuturor exploatațiilor petroliere.

Fără cuvinte

Desen de A. Alloșicev

calitatea actuală
cea actualitatea actual
calitatea actualitatea actual
calitatea actualitatea actual
calitatea actualitatea actual
calitatea actualitatea actual
calitatea actualitatea actual

CÎND PRIMEJDIA E CALCULATĂ

Oameni care ignoră hazardul: cascadorii

Cînd am început să citesc în diverse publicații străine primele articole despre Gilles Delamare, am fost izbit de uimitoarea asemănare dintre titluri, cu atât mai uimitoare cu cât eventualitatea unui împrumut trebuia exclusă. Era vorba, deci, de o idee care plutea în aer. Dar iată citeva dintre ele: „Omul care se joacă cu moartea”, „A trăi înseamnă... a muri”, „Omul cel mai mort”, „Moartea e meseria mea”. Sau: „Domnul Primejdie” și „Cînd privești dincolo de viață”.

Care era explicația? Cum se face că un om care afirma că menirea lui

fapt nu sînt trucuri și nu se petrec „ca în filme”. Dimpotrivă, le executăm de-adevăratelea, ca în viață. Numai că gradul de autenticitate e ceva mai mic. Căci căutăm să obținem efectul pe care îl produce rezultatul și nu rezultatul în sine. Cînd cad, cad de-adevăratelea. Dar numai personajul meu se frînge în bucăți, eu rămîn întreg.

Alfa și omega meseriei de cascador este arta de a cădea. O dată cu căderile începe ridicarea prestigiului acrobaților. Această afirmație nu este un calambur. Dovadă, statele lor de plată. Pentru o cădere de la etajul întâi — o

tul hotărit, anunțat prin megafon de regizor, trebuia să tragi brusc hamul spre tine, piciorul calului se indoia, animalul cădea, iar călărețul zbura peste cap. În primul film a trebuit să execut această figură îmbrăcat în armură de cavaler. În caz de accident, eu eram asigurat pentru 5 000 de franci vechi, iar calul pentru 15 000 de franci.

Căderea în armură este mai periculoasă decît cea în haine obișnuite. E adevărat, armura permite cascadorului să se îmbrace gros pe dedesubt, dar nu-l lasă să se ghemuiască în momentul căderii, ceea ce poate duce la grave con-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

Și se pot realiza multe. Scenele cheie din filmul „Ben Hur” — întrecerea de care — n-au fost concepute și regizate de regizor, ci de cascadorul american Andrew Morton.

Secvență care nu se mai sfîrșea

Cînd Darryl Zanuck a început să turneze în Franța un film despre debarcarea aliată în Normandia, — el i-a încredințat lui Delamare regizarea scenei de luptă. Și într-adevăr, acestea sînt impresionante. Mai cu seamă atacul nocturn al parașutiștilor (care a existat în realitate) asupra satului Sainte-Mère-Eglise, ocupat de germani.

De astă dată Delamare a avut de înfruntat mari dificultăți. Mai întâi pentru că meseria de cascador nu era foarte răspîdită, iar filmarea scenei atacului reclama un mare număr de figuranți. Prin anunțuri în ziare a izbutit să adune 450 de candidați, din care a ales 20 de parașutiști, pe care i-a supus unui antrenament intens timp de trei săptămîni. Principala cerință era aterizarea într-un punct tix în fața camerelor de filmat.

În prealabil, Delamare a controlat amănunțit locul unde urmau să se facă filmările. Toate obiectele ascuțite din sat: gardurile, grățile și chiar cruci bisericii au fost acoperite cu glugă de material plastic. Cum lansarea din avioane era mai riscantă, s-a hotărît ca parașutiștii să sară din elicoptere.

În clipa hotărîită, reflectoarele s-au aprins și regizorul a rostit sacramentală formulă: „Motor!” Dar rezultatul a fost lamentabil: nici un parașutist nu izbutise să cadă în raza de acțiune a camerelor de filmat. A urmat o nouă lansare, la fel de nereușită. Grupul lui Delamare a repetat astfel scena de 34 de ori, dar în zadar. Oamenii erau nervoși, episodul părea complet ratat. În afară de rezilierea contractului, pentru Delamare acest lucru însemna și pierderea renumelui. Și culmea, ziua scena izbutea, dar noaptea se producea un adevărat talmeș-balmeș. Un fiasco total.

— Abia după zece zile mi-am dat seama care era cauza, a povestit Delamare după aceea. Ziua repetam fără reflectoare. Dar noaptea, cînd se aprindeau luminile, reflectoarele încălzeau atât de puternic aerul încît parașutele erau abătute din drum de valul de aer cald.

După stabilirea cauzei, au trebuit, evident, luate măsuri pentru înlăturarea ei. Mai ales că, cu mult înainte încă de terminarea filmului, producătorii începuseră să-i facă o reclamă tipătoare. Participarea lui Delamare urma să garanteze spectatorilor scene cu efecte amețitoare. Și într-adevăr, pînă la urmă celebrul cascador a izbutit să se achite cu succes și de această misiune.

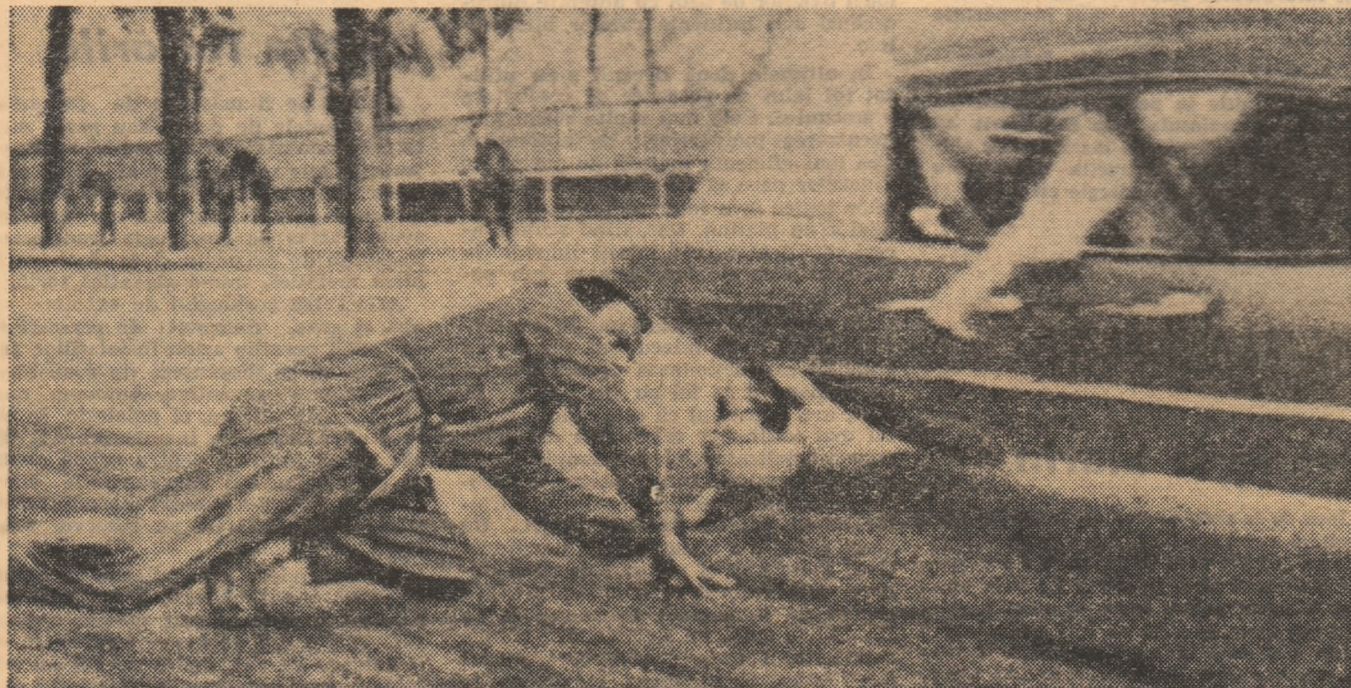
Delamare era un as în trucurile cu cai, în rostogolirile de automobile și în acrobația aeriană.

În filmul „Omul din Rio”, ne aducem probabil aminte, Belmondo se luptă cu un dușman (interpretat de Delamare) pe marginea unei prăpastii. Încestarea e lungă și crîncenă. În cele din urmă Belmondo izbuteste să-și zvîrle adversarul în prăpastie și acesta — am văzut — cade în abis. Se agață cu disperare de pietre, de iarbă, apoi începe să se rostogolească tot mai repede, pînă cînd e înghițit de un torenț vijelios de pe fundul prăpastiei.

Pentru această scenă s-au tras șase duble, iar mai înainte secvența fusese repetată de patru ori. Cu alte cuvinte, cascadorul s-a aruncat de zece ori în prăpastie. Cum își pregătise Delamare căderile?

M. Belenki

(Va urma)

O manevră extrem de periculoasă: roata automobilului trebuie să smulgă casca din capul bărbatului căzut pe stradă

era viața, era socotit invariabil un sinucigaș?

La prima vedere existau desigur motive care puteau duce la această concluzie. Căci Delamare era cascador. Este o meserie tină, care are cam aceeași vîrstă cu cinematografia. Și, la fel cum cinematograful n-a apărut „din nimic”, și cascadorilor li se pot găsi predecesori: echilibriștii pe sîrmă care ofereau spectacole pe străzi, tăind răsufierea spectatorilor sau saltimbancii care executau „numere în cascadă”, de unde și termenul de cascador.

Delamare a dublat tot felul de stele de cinema în scene primejdioase. Contractele încheiate cu societățile de asigurare nu îngăduie actorilor celebri să se expună la primejdii. Încît, în secvențele în care un personaj trebuie să cadă de pe un acoperiș sau să se dea peste cap cu o mașină, actorul-vedetă e înlocuit de un cascador. În felul acesta Delamare a fost Gérard Philipe și Jean Marais, Jean Gabin și Gregory Peck, Belmondo și Alain Delon. Ba odată chiar și Gina Lollobrigida.

N-aș vrea să-i dezamăgesc pe admiratorii lui Gérard Philipe, dar asta-i adevărul: în toate scenele riscante din „Fanfan la Tulipe” actorul a fost înlocuit de Gilles Delamare.

Delamare n-a fost însă numai un înlocuitor; era în același timp inventator, regizor și executant de numere primejdioase. Se spunea că era un om deosebit. Și într-adevăr, această meserie cere vocație. Ea nu poate fi învățată în școală; experiența altora nu poate fi de mare folos. Fiecare cascador începe cu el însuși.

Cînd vedem un lucru uimitor, ieșit din comun, sîntem tentați să exclamăm: „Ca în filme!”

— Spectatorii se înșală însă — spunea Delamare — cînd cred că noi ne executăm trucurile „ca în filme”. De

sute de franci, de la etajul doi — două sute și așa mai departe; o cădere de pe un balcon se deosebește de cea de pe un pod; o cădere de pe motocicletă e altfel cotate decît cea dintr-un automobil. Cele mai bine plătite sînt „victimele” accidentelor grave de automobil și acelea ale căderilor de pe cal (căci nu se știe niciodată pe ce parte poate cădea animalul).

Pe marginea prăpastiei

Gilles Delamare a debutat cu o cădere de pe cal. Numele lui întreg era, de altfel, Gilbert-Yves Delamare de la Villemoise de Chenevarin. Abundența de particule de noblețe atestă că familia lui era de viță veche, dar ea nu mai avea de mult alte atribute aristocratice, ca de pildă moșii sau alte averi. Singurul lucru pe care Gilles l-a moștenit, prin tradiție, de la tatăl lui a fost priceperea de a se ține bine în șa.

Delamare a terminat școala cînd a izbucnit războiul. A participat la mișcarea de Rezistență, a luat parte la luptele de stradă din august 1944, apoi s-a înrolat în divizia lui Leclerc și a terminat războiul în Germania, cu gradul de caporal. În 1946 s-a întors în țară; n-avea nici o meserie. După ce a schimbat cîteva slujbe, s-a angajat comisvoiajor și a început să facă publicitate în provincie pentru niște produse cosmetice. Trecînd într-o zi pe lîngă o echipă de filmare, care turna un film cu cavaleri, Gilles și-a oferit serviciile ca figurant.

— Prin 1951, își amintea Delamare, trucurile cu cai erau principalul punct de atracție al „filmelor de acțiune”, cum li se spunea pe atunci. Se proceda așa: de un picior din față al calului era legat un ham vopsit în culoarea animalului, ca să nu atragă atenția. La momen-

tințele. El trebuie, deci, să se bizuie pe noroc, dar oamenii de felul lui Delamare n-au încredere în hazard — deși acesta ocupă un loc de frunte în dicționarul cascadorilor. Cine-și imaginează că aceștia „se joacă cu primejdia”, se înșală. Ei acționează într-adevăr pe marginea prăpastiei, dar fac totul în așa fel încît să nu-l treacă pragul. E adevărat, cascadorii de azi au transformat riscul într-un obiect de larg consum, dar nici ei nu vor, la fel cu toți ceilalți oameni, „să arunce o privire dincolo de hotarele vieții”.

Gilles Delamare avea, cert, vocație pentru această meserie. O pregătire minuțioasă l-a ajutat să capete o abilitate și ușurință care păreau firești. În perioada de pregătire, în stadiul de „gîndire” a trucului, Delamare găsea totdeauna soluții originale. O astfel de soluție a fost, de pildă, ideea cutiilor de carton. Cascadorii căutau de multă vreme un material de amortizare sigur pentru aterizări forțate. Nu e mare lucru să sari de la etajul întâi al unei case sau chiar de pe acoperiș. Principalul e cum și pe ce aterizezi. După ce a încercat rogojini, saltele și plase, Delamare s-a oprit la cutii de carton goale, așezate în cîteva straturi. Pretindea că pe cutii de carton se poate sări fără grijă chiar de la etajul șapte. Pentru un profan această afirmație poate părea o aberație, dar printre colegii lui Delamare ea a fost o revelație.

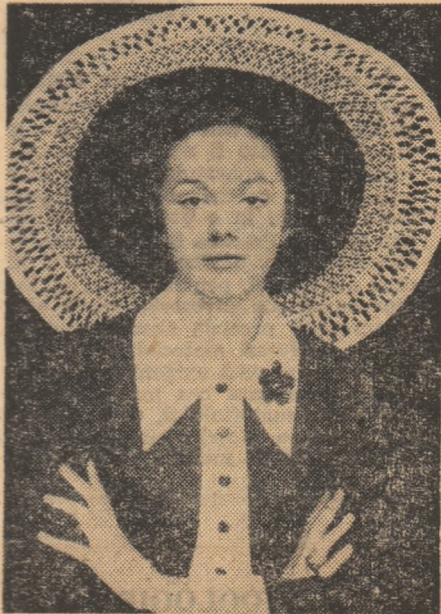
Toate trucurile din „Fantomas” au fost inventate și regizate de Delamare. Căci mai întîi în S.U.A., iar apoi și în Europa occidentală, producătorii de film trecuseră de la sistemul „scenariului pentru cascador” la metoda inversă: „cascador pentru scenariu”. Cu alte cuvinte, dacă mai înainte scenaristul pune în fața cascadorului figuri de cele mai multe ori imposibile, acum cascadorul propune ceea ce se poate realiza.

PRIM PLAN

Irina Kupcenko

Irina Kupcenko a fost remarcată de ochiul atotvăzător al cinematografiei pe când era încă studentă la școala de teatru „Șciukin“. Viitoarea actriță nu se simțea atrasă de mirajul filmului, dar regizorul Andrei Mihalkov-Koncealovski, care căuta o interpretă pentru „Un cuib de nobili“, a insistat, sesizând la ea acea spiritualitate atât de proprie personajelor feminine ale lui Turghenev.

Subțire, fragilă, înzestrată cu o frumoasă voce gravă, Irina Kupcenko a cucerit publicul prin prospețimea copilărească a Lizei, prin farmecul și feminitatea ei abia înmugurită, prin emoția primei iubiri care-i încălzea ochii mari și luminoși. Spectatorii n-au putut rămâne indiferenți la pasiunea,

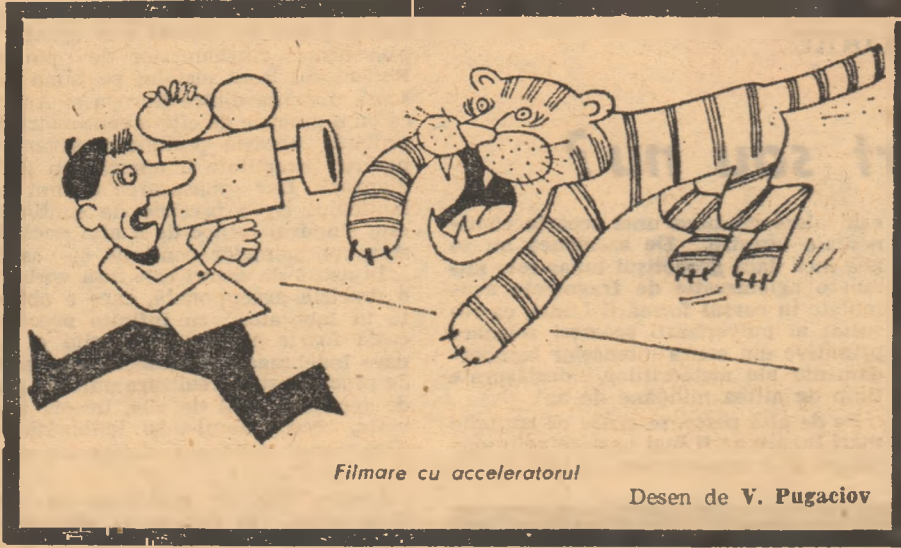

temperamentul, sinceritatea și măreția sufletească a acestei fete, care în numele unor principii morale își înabuse sentimentul, renunșând la dragoste și la fericire.

Creația tinerei actrițe în filmul „Un cuib de nobili“ a hotărât asupra destinului ei... teatral. La absolvirea institutului a fost angajată la teatrul „Vah-tangov“, unde a și fost distribuită în piesa „Salut, Krîmov!“, de Roald Nazarov. Este o piesă modernă, iar personajul pe care-l interpretează actrița n-are nimic din Liza lui Turghenev. În schimb pe platou a reinfiltrat un rol clasic și pe Andrei Mihalkov-Koncealovski, Colaborarea lor a continuat în ecranizarea binecunoscutei piese a lui Cehov, „Unchiul Vanea“, în care Irina interpretează rolul Soniei.

Așa încât a avut dreptate să răspundă, atunci când a fost întrebată dacă este mulțumită de destinul ei actoresc :
— Nu mă pot plinge. Să joc Turghenev și Cehov, e o șansă unică ! Îmi place mult personajul Sonia. După părerea mea este unul din caracterele feminine cele mai distinse și mai complete din literatura rusă.
Nu știu cum va fi mie, viața mea în teatru și în film, dar pentru azi sunt fericită !

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta :

Filmare cu acceleratorul

Desen de V. Pugaciov

INTERVIU

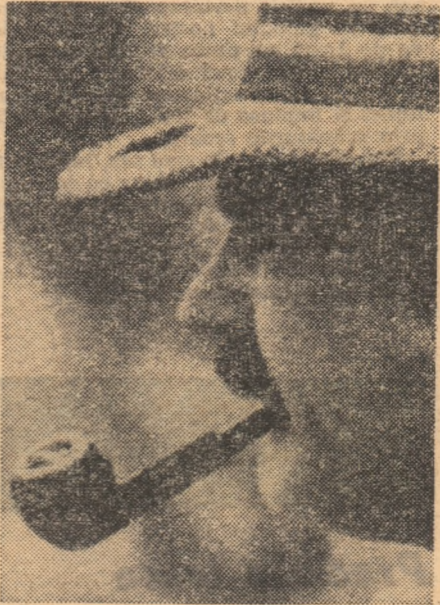
După 12 ani

Serghei Bondarciuk, câștigătorul primei ediții a Festivalului de la Moscova, este azi unul dintre marii actori și regizori de film sovietici. Se poate spune că drumul i-a fost presărat cu trandafiri. Mai mult, a cunoscut succesul chiar de la primii pași. A interpretat întotdeauna roluri principale sau cel puțin de prim plan. A fost cel mai tânăr cineast sovietic distins cu titlul de artist al poporului al U.R.S.S. și printre primii cinești cărora li s-a decernat Premiul Lenin. Critica i-a fost întotdeauna favorabilă, publicul l-a simpatizat întotdeauna, iar faima lui e astăzi mondială. Bondarciuk are la activ circa douăzeci de roluri și, ca regizor, filmele „Soarta unui om“, „Război și pace“, „Waterloo“. O biografie realmente strălucită, o enumerare prestigioasă de succese. Dar lui Bondarciuk nu-i place acest cuvânt. Și poate că are dreptate. Când spui succes, ești tentat să te gândești la noroc, la un concurs de împrejurări favorabil. Or, artistul a ocolit soluțiile facile. Tot ce înseamnă astăzi numele lui, a fost plătit cu o muncă dură, cu lungi meditații, cu căutări uneori chinuitoare, cu zile fără odihnă și nopți fără somn. De altfel, când îl întreb ce calitate de a lui prețuiește mai mult, răspunde :

- Știu să muncesc.
- Dacă v-ați putea lua viața de la capăt, ce v-ați dori ?
- Să încep mai devreme. Primul meu rol l-am jucat la 28 de ani, iar regizor am devenit după alți zece. Mă urmărește sentimentul că așa fi putut s-o fac mai devreme, că am pierdut prea mult timp.
- Nu v-ați gândit niciodată la altă meserie ?
- Uneori regret că nu m-am făcut sculptor. Aș fi lucrat cu marmura și argila. Cinematografia e numai pe jumătate artă, cealaltă jumătate ține de industrie. Latura producție, tracasările organizatorice răpesc uneori prea multe forțe care ar putea fi cheltuite pentru artă.
- Dintre personajele interpretate pe care le preferați ?
- Pe Taras Șevcenko, Dimov din „Zvâpăiata“, Othello, Andrei Sokolov din „Soarta unui om“, Pierre Bezuhov. Și mai e primul meu rol, Valko din „Tânără gardă“. Regret numai că cea mai bună scenă (aceea din închisoare) a fost tăiată și publicul n-a putut-o vedea.
- Dar dintre aceste personaje care vă este mai apropiat prin calități și caracter ?
- Dimov și Pierre.
- Sinteți actor și regizor. Cum trebuie să fie, din punctul de vedere al actorului, regizorul ideal ?
- El trebuie să cunoască, să înțeleagă și să respecte natura artei actorului și să-l ia ca punct de plecare. Fiindcă actorul este cel chemat să creeze caracterul. Geneza personajului trebuie să fie tot atât de naturală ca dezvoltarea plantei din sămânță. Regizor ideal este acela care nu tulbură desfășurarea acestui proces firesc.
- Și cum trebuie să fie actorul ideal, din punctul de vedere al regizorului ?
- Să fie creator, nu simplu interpret. Să aibă poziția lui, o concepție despre lume bine definită. Pe scurt, să fie o personalitate și nu un fabricant de roluri. Nu prețuiesc decît actorii a căror ființă intimă se confundă cu pasiunea creației. Ca Șaliapin, ca Mocealov. Artă

se adresează eminentamente sensibilității, inimii spectatorului și nu rațiunii sale. Eu nu gust cinematograful zis intelectual, care e de natură pur cerebrală și permite spectatorului să asiste rece la spectacol. Cer actorului nu să-și reprezinte personajul, ci să devină personajul, să se identifice cu el. De aceea îi iubesc atât de mult pe Nonna Mordiu-kova, pe Boris Andreev.

- Ați vorbit ca regizor și actor. Dar ca spectator cum sinteți, sever sau indulgent ?
- Îmi place foarte mult să mă duc la cinema. Evident, prefer filmele bune, dar mă interesează și cele proaste. Când sînt bune, împărtășesc sentimentul general. Când sînt proaste, le studiez atent pe plan profesional, port o controversă interioară cu regizorul și mă întreb cum aș fi procedat în locul lui.
- Care sînt primele dv. impresii de spectator ?
- Îmi amintesc de un cinematograf în aer liber la Taganrog. Rula „Eroism

printre ghețuri“, unul dintre primele filme sonore. Impresia a fost formidabilă ! Parcă aud și acum trosniturile banchizei sfărâmate. La terminarea filmului, am așteptat să plece spectatorii și apoi m-am dus să arunc o privire în spatele ecranului.
— Ce voiați să descoperiți ?
— Nu știu. Poate credeam că acolo era cheia miracolului. Nu pot să explic, dar este un sentiment care nici azi nu m-a părăsit. L-am încercat din nou la Luvru, cînd am văzut-o pentru prima dată pe Gioconda. Am rămas țepăn în fața ei vreo două ore și aveam impresia că știu despre mine tot ce se putea ști. Atunci mi-a revenit inexplicabila dorință de a privi îndărătul tabloului, de parcă cheia enigmei ar fi trebuit să fie acolo...

Elena Bauman

TEATRU

Zori singerii și zori calme

Atunci nu erau calme. Atunci, în timpul războiului, cînd se petrece acțiunea frumoasei nuvele a lui Boris Vasiliev, „Zorile sînt aici calme“.

Nuvela evocă foarte scurtul soroc de viață și moartea a cinci fete, dintre care cea mai mare avea 25 de ani, iar mezină 19. Au venit din locuri diferite, au îmbrăcat uniforma și au plecat împreună în sectorul unde fuseseră reparizate. Sectorul era o pădure, iar pădurarul, plutonierul Vaskov, a devenit comandantul micului lor detașament. Așa a început epopeea detașamentului lui Vaskov.

A început vesel. Fetele erau vioaie, zburdalnice, cu limbă ascuțită și frumusele pe deasupra, așa încît plutonierul, bărbat chipeș și el, a trebuit să pună în joc toată iscusința și toată țărnia de caracter spre a-și păstra autoritatea și a nu se îndrăgosti de nici una. Treburile mergeau strună, șmotrul era șmotru, în timpul liber viața decurgea aproape normal, cu mici bucurii și pretexte de amuzament. Pină cînd în pădure au intrat naziștii. Atunci, peste locul retras, cu zori calme și amurguri tihnite, a năvălit brutal războiul.

În lupta cu dușmanul, fetele au murit, una cîte una. Plutonierul le-a îngropat pe rînd, cu miinile lui, sfișiat de tristețe și de un sentiment de vinovăție că el, voinic cît un urs, a rămas în viață, iar florile lui au intrat în pămînt. Dar așa l-a fost dat să trăiască, deși se vira unde era primejdia mai mare.

Cînd războiul s-a terminat, totul a intrat în normal și zorile au redevenit calme. Iar un tînar, turist prin împărăția tăcută a pădurii, scrie uimit unui prieten : „Și cînd te gîndești că pe locurile astea s-au dat lupte... Noi nici nu ne născusem încă. Și ce calme sînt acum zorile...“.

Asta-i tot.

Nuvela lui Boris Vasiliev a trecut din paginile revistei unde a fost publicată aproape direct pe scenă.

Mai întîi a dramatizat-o Iuri Ljubimov, la Teatrul de dramă și comedie de pe Taganka. A făcut un spectacol crud care, după expresia unui cronicar, lovește drept în inimă. Dar asta a și vrut regizorul, să arate întocmai cum a fost, cît de necruțător a fost războiul, ce dimensuni a avut eroismul și patriotis-mul popular, cu ce preț a fost cucerită victoria. De aceea eroinele spectacolului sînt în primul rînd cele cinci fete, care au murit înainte de a înflori, înainte de a apuca să afle ce-i viața.

Un alt teatru din Moscova, Teatrul Armatei Sovietice, împlinește parcă această povestire, punînd accentul pe ideea că viața continuă, că lumina nu poate fi înăbușită, că aceeași dragoste de patrie care îți cere să mori, îți cere și să trăiești. Și că după durere, vine liniștea și puterea de a merge mai departe, de a lua totul de la capăt. De aceea eroul spectacolului, pus în scenă de B. Erin, este în primul rînd plutonierul Vaskov, în magistrala interpretare a lui Andrei Popov. Un erou profund popular, care rezistă la toate încercările și se îndreaptă neabătut către orizontul veșnic al vieții.

REFLECTOR

● Destinele eroilor principali din filmul „Soția din Moscova“ se interfarează firziu. O bună bucată de timp fiecare personaj merge pe drumul lui. Pină sînd minerul Ivan Mazaev vine a Moscova. Acolo o întîlnește din intîmplare pe Xana, viitoarea-l soție. Această întîlnire schimbă multe în viața celor doi oameni, trecuți de primele experiențe.
Dacă în film ei se căsătoresc greu, nu tot așa au stat lucrurile și în viață cu cei doi interpreți principali, Alla Larionova și Nikolai Ribnikov. Cunoscuții actori au la activul lor o lungă și fericită căsnicie.

● Filmul lui Elio Petri „Clasa muncitoare va ajunge în rai“ este închinat muncitorilor italieni, condițiilor lor de viață și muncă. Lulu, eroul principal, care se transformă treptat într-un activist conștient și combativ, este interpretat de popoul actor italian Gian Maria Volonté.

● Într-o anchetă făcută printre spectatorii din Danemarca, Tove Maes, cunoscută din filmul „Ditte, fiica omului“, a fost desemnată drept cea mai bună actriță daneză. Laurii de cel mai bun actor au trecut hotarul, în-cununind fruntea englezului Paul Scofield.

KENYA

Orașele din arhipelagul Lamu

Timp de mai multe secole, arhipelagul Lamu, alcătuit din câteva insulițe presărate lângă țărmul Africii răsăritene, a fost unul din centrele civilizației africane. Acolo au luat ființă orașele-state Lamu și Pate care, în perioada lor de înflorire au exercitat o puternică înflorire asupra unor vaste regiuni din actualele teritorii costiere ale Kenyei și Tanzaniei. Acolo s-a dezvoltat și a înflorit originala cultură a poporului swahili, astăzi una din cele mai importante populații din Africa răsăriteană. Locuitorii insulelor făceau intense schimburi comerciale cu imperiile de pe continentul african și cu țări depărtate ca : Arabia, India, China. Ei au fost printre primii africani din răsărit care au opus o dirză rezistență împotriva invadatorilor străini, lupțind timp de câteva secole împotriva colonialiștilor portughezi și apoi englezi.

De la Nairobi, a trebuit să facem o călătorie chinuitoare de trei zile, înfruntând cerbicia nisipurilor și a cactusilor. Drumul prăfos de care am beneficiat la început s-a terminat repede și curând a trebuit să străbatem deșertul la întimplare, orientându-ne după soare, când după bătrânii venerabili pe care-i întâlneam din când în când călare pe cămile. Bătrânii cunoșteau fiecare arbore pe lângă care urma să trecem, toate numele lungi și complicate ale abliilor de riuri secate pe care trebuia să le străbatem și ne încredințau că, după ce vom trece de o mare colină și vom porni imediat spre sud, vom ajunge neapărat pe țărmul oceanului. Și într-adevăr, până la urmă palmierii au prins să se înălțasească, a început să adie briza mării și roțile mașinii au dat de un strălucitor nisip alb. Ba s-a ivit chiar și un drum care ducea spre ocean.

Da, acolo, peste strâmtoare, e Lamu — ne-a spus un barcagiu care ședea la umbra unui palmier. Pe dv. vă duc până acolo, dar nu și mașina; n-am voie să transport mașini în Lamu. De altfel când o să ajungeți acolo, o să vă convingeți că nici n-ați putea circula cu ea. Lăsați-o aici, am eu grijă de ea.

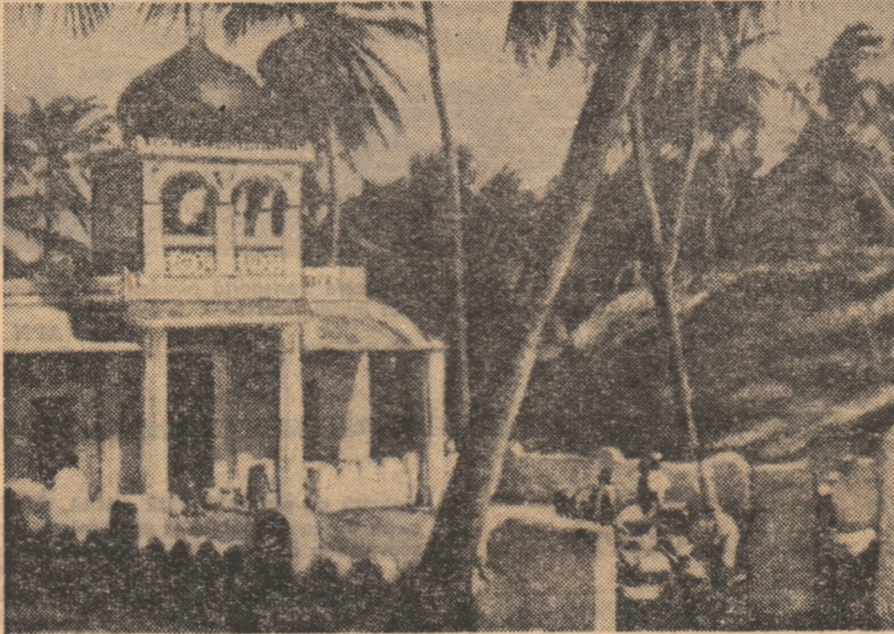
După jumătate de oră, la orizont s-a ivit deodată un oraș frumos. Un oraș renăscut parcă din propria-i cenușă. Singurul din multe orașe mari de odinioară ale swahiliilor, care a rezistat la toate vicisitudinile istoriei supraieșind parcă spre a ne da o imagine a ceea ce a fost odată.

De-a lungul cheiului se legănau pe valuri ambarcațiuni arabe cu un singur câțarg, numite dau. Pe țărm se zăreau vechi construcții arabe, turnuri crenelate de fortărețe, case în stil swahili și clădiri medievale portugheze. Iar pe o porțiune de o sută, două sau poate chiar trei sute de metri de coastă se înșirau guri de tun. Toate îndreptate spre ocean, pentru că de acolo veneau de cele mai multe ori dușmanii.

Luntrașul a încercat să ne convingă să mergem mai departe. La vreo patru kilometri de orașul vechi — ne-a spus ei — ne așteptau o plajă superbă, palmieri umbroși și un hotel numit, mi se pare, „Colțisor de rai”. Acolo posedesc puținii europeni care vin în arhipelag.

— În vechiul Lamu există vreun hotel? l-am întrebat.
— „Maharus”. Acolo, pe străduța aceea...

Era adevărat, Lamu nu știe încă ce sînt automobilele. Dar chiar dacă o mașină ar ajunge totuși acolo, ea n-ar putea trece mai departe de chei. Pe Haramb-Avenue, principala arteră a orașelului, locuitorii își pot permite să se oprească

Moscheie din Pate

și să stea tihnă de vorbă, fără a împiedica circulația. Pe toate celelalte „străzi”, pietonii n-au însă loc să meargă normal, cu fața înainte, ci trebuie să se întoarcă cu 90° și să pășească cu un umăr înainte, femeile față în față, iar bărbații spate în spate, cum cere eticheta locală. Dacă un bărbat se întâlnește totuși cu o femeie, el trebuie, ca un adevărat gentleman, să facă tot posibilul ca în strîmta ulicioară să nu se afle nici o clipă față în față cu ea.

Prima vizită am făcut-o comisariatului din Lamu. În mai toate orașelele din Kenya comisariatul de poliție se află într-o construcție mai mult decît modestă, care seamănă mai degrabă cu o magazie. În Lamu, însă, cea mai bună clădire de pe chei este a comisariatului. Din convorbirea cu polițistul care făcea de gardă la intrare am aflat că, fiind duminică, comisariatul nu era în oraș, dar că a doua zi dimineața trebuia să trec neapărat pe la el. Polițistul mi-a controlat actele, mi-a cerut să mă înscriu în registrul de vizitatori, după care m-a poșit sus, la comisariat.

Casa comisariatului era un adevărat muzeu. Ea adăpotea puținele obiecte rămase din strălucitul trecut al orașului : niște mobilă medievală, cutiute de sifid incrustate, scaune de fildeș, vase de argint. Câci așa erau mobilate casele oamenilor cu stare din Lamu cu mult înainte ca la țărmul răsăritean al Africii să fi acostat corăbiile lui Vasco da Gama, Almeida și Albuquerque.

După ce am plecat de la comisariat, am dat ascultare muzinului care-i chema pe credincioși la rugăciune și am pornit spre moscheie. În fața lăcașului se ațineau cițiva catiri — cel mai obișnuit mijloc de transport în Lamu. Bărbații intrau în curte, se descălțau, întindeau un covoraș de rafie adus cu ei, ingenuncheau și începeau să bată mătânii. Aproape toți aveau bărbi stufoase, erau îmbrăcați în halate albe lungi pînă la călcîie și purtau fesuri sau turbane. Dar nu erau arabi. Ci africani musulmani din triburile bajun și vaswahili, care trăiesc acolo de cîteva secole. În traducere, vaswahili înseamnă de altfel „oameni de pe țărm”.

Abia spre miezul nopții am ajuns din nou pe chei. Sub palmierii de pe țărm, acolo unde nu ajunge fluxul, se legănau niște vechi și uriașe dau, cu pupa pictată. M-am agățat de un odgon care atîrna peste bord și m-am săltat într-o barcă. Se numea „Hadramaut” și venise de la Mukalla, un fost oraș de pirați și de contrabandiști de pe țărmul arab. Venise purtată de muson, care începe să bată în aprilie și se potolește în octombrie, umflînd pinzele ambarcațiunilor ce pornesc din porturile arabe și indiene spre Africa răsăriteană. Apoi, după jumătate de an musonul își schimbă direcția și dau, încărcate cu mărfuri africane, se întorc cu bine acasă.

Ca pretutindeni, în Africa, vechile orașe de pe țărm nu au prea multe mărturii scrise despre trecut; războaiele, jafurile și incendiile, clima umedă

din cauza căreia putrezește totul și miriadele de insecte lăcome n-au favorizat conservarea pergamentelor și în genere a hîrtiei. Dar cîte ceva tot s-a păstrat; cele mai vechi documente au fost descoperite în arhipelagul Lamu și anume în insula Patta.

Unul din documente arată că în anul 696 arabi din Siria au ajuns pe coasta răsăriteană a Africii și au întemeiat acolo 35 de orașe. Evenimentul este amintit și de cele mai vechi „Cronici ale arhipelagului Lamu”. Croniciarii își datează primele mărturii din secolul VII. Dacă această dată este veridică (și deocamdată nu există motive

seră în jos pe cursul Urubambei, în inima Cordilierilor. Spaniolii au încercat de multe ori să-l captureze pe cîrmuitorul incașilor în adăpostul lui din munți, dar acesta s-a dovedit inexpugnabil. Spaniolii au aflat de la indienii care-i slujeau că mai marele incașilor se retrăsese în orașul Vilcabamba, apărut de fortăreața Vitco.

Manco Capac a fost urmat la tron de Sairi Tupac, care a încheiat la insistențele rudelor lui, un armistițiu cu spaniolii și a părăsit Vilcabamba spre a se stabili în Valea sfințită. Curînd însă a murit; apoi au început să circule zvonuri că ar fi fost otrăvit din ordinul contropitorilor. Temîndu-se să nu împărtășească soarta fratelui său, Tito Cuzi a rămas în fortăreața din munți. Deși el s-a convertit la creștinism, la Vilcabamba era respectată totuși religia strămoșilor lui. Cu toate acestea, Tito Cuzi a îngăduit unor călugări augustini să construiască o biserică lângă Vitcos și să propovăduiască creștinismul. În relatările acestor călugări există un singur punct de reper despre locul unde se afla Vitcos : lângă fortăreața era un obiect sacru al incașilor — un mare bloc de piatră albă — la picioarele căruia susura un izvor. De pe această piatră salutau preoții incași răsăritul soarelui, iar alături de ea se afla un mic templu păgîn. Călugării au incendiat templul, stîrnind mînia cîrmuitorului incaș și a curții lui și izbutind numai cu mare greutate să scape de la moarte. Călugării l-au rugat de cîteva ori pe Tito Cuzi să le îngăduie să viziteze Vilcabamba, dar cîrmuitorul incaș le făgăduia numai, fără a le îndeplini însă dorința. Curînd, cei doi călugări augustini au murit.

Ultimul incaș — Tupac Amaru, fratele mai mic al lui Tito Cuzi, a domnit puțin. Hotărînd să-i nimicească pe indienii răzvrățiți, autoritățile spaniole au trimis împotriva lor un mare detașament. Spaniolii au izbutit să străbată canionul Urubambei; au coborît cu plutele în jos pe rîu trecînd peste praguri și cascade și au luat cu asalt fortăreața Vitcos. Atunci Tupac Amaru a fugit din Vilcabamba în inima pădurilor tropicale, populate de triburi sălbatice. Oricît de greu a fost acest drum pentru spaniolii, ei l-au urmat totuși pe regele incaș pas cu pas. În cele din urmă, acesta a fost capturat și executat la Cuzco. Dar nici în timpul urmăririi lui Tupac Amaru, nici după aceea, cînd împotrivierea indienilor a încetat, contropitorii n-au putut găsi capitala din munți a incașilor și Vilcabamba a rămas mult timp o legendă.

În secolul trecut, cițiva exploratori au încercat să dea de urma ei, dar fără rezultat. În primul deceniu al secolului nostru, un tînăr istoric de la universitatea din Yale, care a studiat istoria luptelor de eliberare ale lui Bolivar, a făcut o călătorie în Cordilierii peruvieni unde a vizitat ruinele asezărilor incase. Îl interesa enigma Vilcabambei și hotărîse s-o elucideze. Și, într-adevăr, după lungi și istovitoare explorări, în fruntea unei expediții organizate de universitate, și-a atins țelul.

Acum, vizitatorii lui Machu Picchu nu mai trebuie să facă un drum lung și obositor, să se cațere pe poteci tăiate pe margini de prăpastii, să treacă peste pragurile vijelioase ale Urubambei. Cele șase decenii care au trecut de cînd profesorul american s-a ivit prima oară acolo au transformat locurile cîndva inaccesibile într-unul din cele mai frecventate centre turistice din Peru.

S. S. Smirnov

să nu fie socotită așa), orașele Pate (din insula Patta) și Lamu sînt cele mai vechi de pe țărmul Africii răsăritene.

S. Kulik

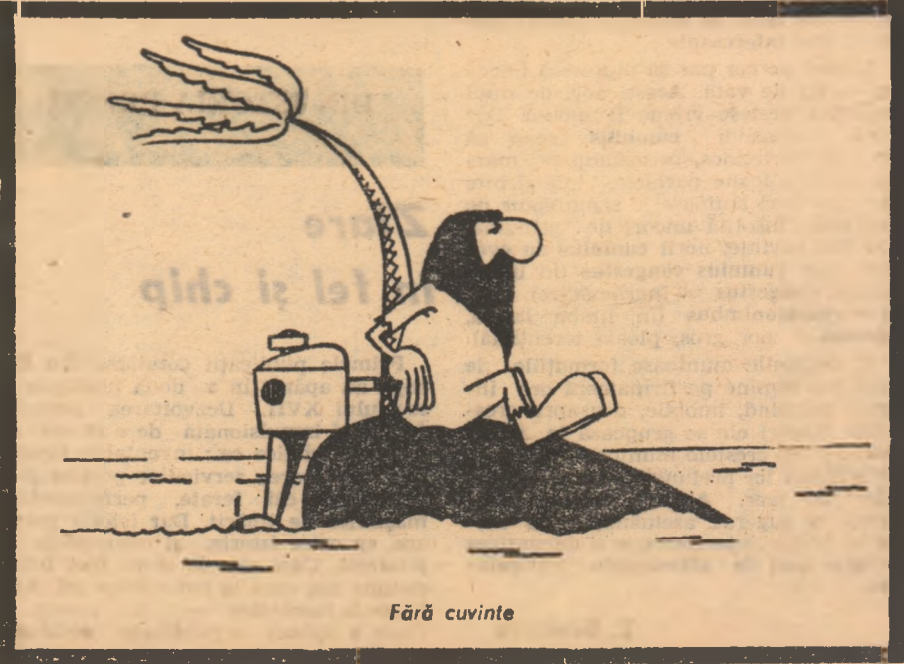
PERU

Vilcabamba, ultimul refugiu...

Machu Picchu este un simbol al gloriei de altădată a Perului și mindria peruvienilor de astăzi. Aceștia se mîndresc cu Machu Picchu așa cum grecii sînt mîndri de Acropole, italienii de Coloseum, egiptenii de piramide sau rușii de Kremlin. De fapt, incașii și-au numit ultima lor capitală Vilcabamba, iar Machu Picchu e numele muntelui pe al cărui versant abrupt se afla orașul. De altfel denumirea de Vilcabamba poate fi găsită și în cronicile spaniole din timpul cuceririi Lumii Noi.

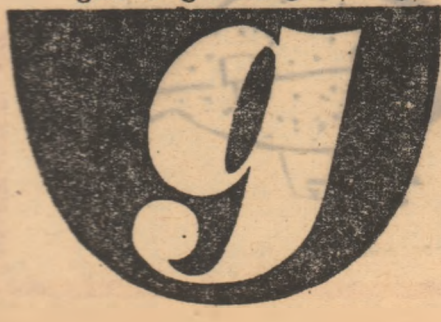
Dacă orașul Cuzco era legat de numele lui Manco Capac I, Vilcabamba amintește de Manco Capac II și de fiii lui : Sairi Tupac, Tito Cuzi și Tupac Amaru, care au căzut victimă, unul după altul, conchistadorilor spanioli. O dată cu moartea lor s-a încheiat și istoria imperiului incaș, după care țara a fost mult timp colonie spaniolă.

După ce a ridicat poporul la lupta de eliberare împotriva contropitorilor și a fost înfrînt, Manco Capac II a fugit cu puținii ostași ce-i mai rămăse-

Fără cuvinte

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

MICA ENCICLOPEDIA

Limbajul norilor

Nu trebuie să fim meteorologi pentru a descifra limbajul norilor. E suficient să știm că :

Așa-numiții nori de înălțime (cirrus, cirrocumulus și cirrostratus) — care se formează la altitudini de peste 6000 de metri din cristale de gheață — sînt de cele mai multe ori de culoare albă. Ei se prezintă sub forma unor nori subțiri și izolați, semitransparenți, cu siluete care amintesc de semnificațiile cuvintului cirrus în limba latină : buclă, creastă, ciucure. Cînd norii cirrus se grupează deasupra orizontului, își pierd transparența, devin mai compacți (cirrostratus) și apoi se adună în grămezi masive (cirrocumulus) e de așteptat un ciclon. Vremea se va schimba și ploile se vor instala cu atît mai curînd, cu cît acești nori se vor succeda mai repede și vor căpăta forme mai variate. Cirrus sînt nori vestitori de vreme caldă.

La altitudini medii (2500—6000 metri) se formează norii numiți altozumulus, binecunoscutele formații crețe, și altostratus, pături uniforme, de culoare mai mult cenușie, cu spărturi prin care se străvede albastrul cerului. Apariția norilor altozumulus vesteste apropierea unui front rece, cu ploi torențiale (vara) și rafale puternice de vînt.

Norii de altitudine mică (aproximativ 1000 metri) se numesc stratocumulus, nimbostratus și stratus. Ei acoperă cerul cu un văl uniform, cenușiu, uneori împărțit în fișii care alternează

Nori care vestesc furtună

cu porțiuni de cer senin. Norii stratus seamănă cu ceața (ei pot coborî pînă la 50 de metri deasupra solului) și produc burnițe și zăpadă grăunțoasă ; nimbostratus dau precipitații de lungă durată, iar stratocumulus, grămezi compacte cu aspect de valuri, sînt norii de vreme rea în timpul iernii.

Acestea sînt principalele tipuri de nori, care însă se împart, la rîndul lor, în mai multe categorii. Nu vom insista asupra acestor subdiviziuni, mulțumindu-ne doar să amintim două formații mai interesante :

Uneori pe cer par să plutească imense bucăți de vată. Acești nori de tipul cumulus vestesc vreme frumoasă. Dar cînd inofensivii cumulus încep să crească vertiginos, întinzîndu-și marginile în coloane paralele, împodobite cu capiteluri stufoase, e semn sigur de furtună, însoțită uneori de grindină. Cu alte cuvinte, norii cumulus au evoluat spre cumulus congestus (în limba latină, congestus = îngrămădire), apoi spre cumulonimbus (în limba latină, nimbus = nor gros, ploaie torențială).

În regiunile muntoase formațiile de nori pot rămîne pe firmament ore întregi, atîrnînd, imobile, deasupra creștelor. Uneori ele se grupează în șiruri paralele cu crestele muntoase, indicînd, prin forma lor prelungă, direcția curenților de aer. Această formă prelungă a sugerat asemănarea cu niște boabe de linte, de unde și denumirea acestor nori de altozumulus lenticularis.

T. Bibicova

O procesiune juvenilă pe străzile Moscovei : autobuzele transportă pionierii din capitala U.R.S.S. spre taberele din împrejurimi

Foto : APN

DE LA TROPICE

Un minuscul pasager clandestin

A sosit la Leningrad într-un mod neobișnuit. Ațipise, probabil, într-un bananier și fusese cules o dată cu fructele exotice. Apoi a fost aruncat în calea unui vapor, o dată cu legăturile de banane, și debarcat pe cheul Leningradului. Așa a descins minusculul cameleon în orașul de pe Neva.

A suportat perfect călătoria, intrucît în calea încărcată cu banane fusese menținută o temperatură constantă de numai plus 6 grade, care l-a cufundat într-o dulce toropeală. În schimb la baza legumicolă din Leningrad, unde bananele au fost așezate în rafturi încălzite, cameleonul s-a simțit ca la el acasă și s-a trezit subit. Nu se știe exact cine a fost mai mirat, salariații bazei sau cameleonul. Sigur este, însă, că exoticul animal a trebuit să mai facă o călătorie, de astă dată scurtă, pînă la grădina zoologică.

Specialiștii de acolo au început prin a-i întocmi o fișă personală. Drept care l-au cîntărit și au constatat că avea impresionanta greutate de 30 de grame. Apoi i-au oferit un prinz copios alcătuit din cinci greieri, după care l-au instalat în noua-i locuință, un terarium cu o temperatură tropicală de 28-30 de grade și un aer umezit în permanență cu ajutorul unui pulverizator.

Cameleonul s-a dovedit a fi o făptură modestă și sfioasă. Stă ore întregi pe o creangă, iar cînd își schimbă locul sau atitudinea are grijă să-și modifice și culoarea. E cînd verde, cînd roz sau cafeniu, cînd pătât. Iar cînd, odată, i-a venit ideea să se instaleze pe un tricou de marinar, a devenit vîrăgat în alb și albastru. Pe scurt, un cameleon în adevărata accepție a cuvîntului.

DIN ISTORIA PRESEI

Ziare in fel și chip

Primele publicații cotidiene din Europa au apărut în a doua jumătate a secolului XVII. Dezvoltarea presei a fost apoi impulsionată de o seamă de premise tehnice ca : inventarea tiparului, organizarea serviciilor poștale și a rețelei de căi ferate, perfecționarea mașinilor de tipărit. Dar istoria presei are, ca orice istorie, și momentele ei pitorești. Căci ziarele n-au fost întotdeauna așa cum le cunoaștem azi. Astfel, pe la jumătatea secolului trecut, la Paris a apărut o publicație cotidiană

tipărită pe pînză. O dată citită, publicația putea fi spălată și apoi folosită ca servet sau batistă. Tot în secolul trecut un alt ziar similar a apărut și în S.U.A. Destinat fermierilor, el avea dimensiuni mai mari decît cel francez, incît fermierii îl puteau utiliza ca... prosop.

În Franța a fost editat un ziar special pentru inotători. Publicația era intitulată sugestiv „Naiada” și era tipărită pe niște file cauciucate, cu cerneală insolubilă în apă. Ziariștii spanioli nu s-au lăsat nici ei mai prejos și au născocit un ziar cu cerneală fosforescentă, care permitea deci lectura pe întuneric.

După primul război mondial în Germania au apărut ziare tipărite de fiecare dată pe hirtie de altă culoare, ba chiar și cu litere albe pe hirtie neagră.

Aceste extravagante nu trebuie căutate însă numai în trecut. De dragul reclamei, anumite ziare din țările capitaliste nu se sfiesc să-și ispitească cititorii prin procedee cel puțin neobișnuite. Astfel, publicația „Women's Mirror” oferă ca supliment săculețe cu produse de parfumerie, iar unele ziare americane își „ilustrează” reclamele cu produsele respective (de exemplu, cu felii de salam presat sau cu pachetele conținînd mostre de cafea).

În ce privește operativitatea cu care apar știrile în ziare, încă la începutul secolului nostru au fost înregistrate succese remarcabile. Astfel, în 1903, ziarul londonez „Evening” a izbutit să publice un discurs electoral al lui Chamberlain, ținut la Birmingham, la numai 27 de minute de la terminarea întrunirii. Este un record greu de doborît chiar și acum. Cu opt decenii înainte, în 1821, știrea morții lui Napoleon fusese anunțată în presă cu o întîrziere de mai bine de două luni.

Recordul vitezei de tipărire a publicațiilor periodice este deținut de Japonia. Dar dacă e vorba de presa japoneză, pe lângă mijloace tehnice ultramoderne, ziarele nipone utilizează și... stoluri de porumbei călători, care

„a varia v
ia varia varia v
a varia varia varia v
a varia varia varia varia v
a varia varia varia varia v
a varia varia varia varia v
a varia varia varia varia v
a varia varia varia varia v

transportă știrile corespondenților în zilele cînd vreun taifun împiedică circulația navelor sau a avioanelor.

PE O ȘOSEA OARECARE

Din fuga automobilului

La volanul mașinii sale Petrov se deplasa pe șosea cu o viteză constantă. La un moment dat i-a spus soției :

— Ai observat, probabil, că bornele sînt amplasate la o distanță egală una de cealaltă. Dar nu-mi dau seama la ce distanță.

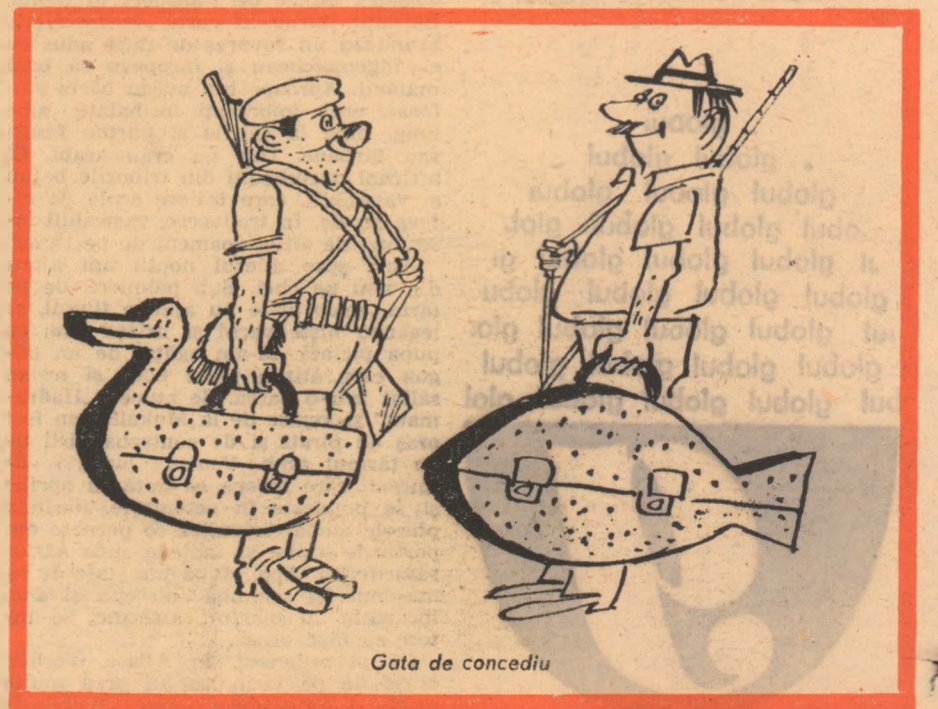
Soția lui Petrov s-a uitat la ceas și a numărat pe lingă cite borne a trecut mașina într-un minut.

— Ce coincidență ! a exclamat ea. Dacă înmulțim numărul bornelor cu 10, obținem viteza în kilometri cu care circulăm !

Presupunînd că viteza mașinii a fost mereu aceeași, că intervalele dintre borne erau egale între ele și că soția lui Petrov a început și a terminat să cronometreze în clipa cînd mașina se afla la jumătatea unui interval, ați putea calcula distanța dintre borne ?

(răspuns)

Pentru a rezolva problema nu avem nevoie să aflăm viteza vehiculului în cifre absolute. Soția lui Petrov a numărat într-un minut un număr N de borne. Într-o oră (60 de minute) mașina va trece deci pe lingă 60 N. Din cele spuse de soția lui Petrov știm că viteza vehiculului e de 10 ori mai mare decît numărul bornelor, deci 10 N km pe oră. Așadar : străbătînd o distanță de 10 N km automobilul trece pe lingă 60 N borne, deci de-a lungul unui kilometru trece pe lingă 6 borne. Restul e simplu : bornele sînt amplasate la intervale egale cu 1/6 km.

Gata de concediu

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ-SOVIETICE

Programul manifestărilor in perioada 30 iulie — 5 august 1971

- Vineri 30 iulie, ora 19 :** Ciclul : „Pagini antologice din cinematografia sovietică”. Conferința : „Memoria peliculei : Filmul de comedie”. Va vorbi : Eugen Atanasiu — critic de film. Urmează un program de filme.
- Luni 2 august, ora 19 :** Simpozion : „Luminind orizontul țării pe decenii înainte”. Vor vorbi : prof. dr. docent Pavel Apostol — membru al Academiei de științe sociale și politice ; dr. ing. Victor Calcan — șef de sector la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; conf. univ. dr. ing. Mircea Petrescu. Urmează filmul documentar „România inedită” și un film artistic.
- Marti 3 august, ora 19 :** Ciclul : „Univers artistic contemporan”. Puncte de vedere : „Arta monumentală in perspectivă contemporană”. Va vorbi : Adrian Petringenaru — critic de artă. Urmează filmul documentar „Atelierul” și un film artistic.
- Miercuri 4 august, ora 19 :** Ciclul : „Viitorul biologic — misterios și fabulos”. Discuție la masa rotundă : „Caracterul autoreglabil al evoluției”. Participă : prof. dr. docent Th. I. Riga ; conf. dr. docent Victor Săhleanu. Discuția va fi condusă de dr. Constantin Bălăceanu. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.
- Joi 5 august, ora 19 :** Medalion literar : „A.A. Blok — strălucit reprezentant al liricii ruse”. (Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la moarte). Va vorbi conf. univ. dr. Gheorghe Barbă. Urmează un program de lecturi din creația poetului și un film artistic.
- Manifestările au loc in grădina de vară a Casei prieteniei româno-sovietice din str. Batiștei nr. 14.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

ADINA — București : 1) In uretritele cu germeni banali tratamentul administrat va fi in raport cu rezultatele antibiogrammei, urmind a se cerceta și sensibilitatea germenilor față de sulfamide. In general se administrează un antibiotic cu spectru larg (Tetracilină sau Cloramfenicol), un drajeu la 4 ore timp de 5 zile (împreună cu iaurt sau Complex B) asociindu-se eventual și o sulfamidă (Neoxazol). 2) Este posibil, dar iradierile dureroase ale anexitelor se pot confunda cu o criză apendiculară. 3) Comprese cu acid boric sau ceai de mușețel și instilații conjunctivale sau băi oculare cu Extract total de ochi (ETO), o dată cu evitarea luminii solare sau a luminii artificiale prea intense, vor vindeca lacrimările abundente ale astenopiei oculare.

LUCIAN C. — Loco ; C.C. — București : Vă recomandăm o cură de Tetracilină timp de 10—14 zile, un drajeu la 4-6 ore. Pentru controlul vindecării probe cu bere și masaj prostatic.

I.M. — Timișoara : 1) Citiți răspunsul dat sub Adina — București ; 2) După toate aparențele este vorba de un lumbago. Pentru ameliorarea durerilor : Fenilbutazonă, 3-4 cpr./zi, 10—12 ședințe de raze ultracurte. De asemenea, cura de nămol rece la Amara, Eforie Nord-Sud sau Techirghiol v-ar aduce o rezervă in plus de sănătate pentru anotimpurile umede și reci.

IUSCO IOLANDA — București : Pentru stările de eboseală intelectuală și tulburările de memorie mai multe serii, cu pauze de 3 săptămâni, de Cerebrolysin-ebewe, o fiolă la două zile (doza-serie este de 15 fiolă) precum și Glutaron 8 drajeuri/zi, Fosfobion o fiolă buvabilă/zi și Meclofenoxat 3 cpr./zi. In vacanță, odihna activă la Tușnad, Borsec sau Sinaia.

UNIOLOG — Timișoara : După părerea noastră trebuie reluat, pe o durată de cel puțin 10—14 zile, tratamentul cu Eritromicină, asociat eventual cu o sulfamidă (Neoxazol).

NEFERICITA — București : Convingeți-vă soțul că trebuie să urmați neîntârziat amândoi un tratament metodic împotriva gonoreii care, cronicizându-se, poate da loc la complicații neplăcute. Schema de tratament constă in administrarea de Efitard (penicilină-retard), cite o injecție de 1.200.000 u.i. (trei flacoane odată) pe zi, timp de cinci zile, totalizind astfel 6.000.000 u.i. Puteți asocia și Neoxazol, 6 comprimate/zi, un comprimat la 3-4 ore, timp de 5 zile. Cura de Tetracilină durează in formele cronice 10-14 zile (după caz), cite un drajeu la 4 ore luat împreună cu Complex B, 1-2 drajeuri sau iaurt. La femei se vor mai asocia obligatoriu vaccinarea cu vaccin polimicrobian Delbet și spălături vaginale cu Septovag. Pentru controlul vindecării veți face, după două zile de la terminarea tratamentului, proba cu bere prin ingerarea a 500 ml bere și frotiuri din uretră, colul uterin, vagin.

COSTIN — Ploiești : 1) Citiți răspunsul dat sub Nefericita — București. 2) Una dintre cele mai frecvente complicații transmise intrauterin fătului este oftalmia gonococică. După părerea noastră, ar fi bine ca și soția să-și facă in mod preventiv tratamentul cu Tetracilină.

E. GONDOLA — Rușova, Jud. Arad : Înainte de a putea formula un diagnostic și sugestii pentru conduita de tratament sînt absolut necesare colposcopia și un examen ginecologic competent, pe care vă sfătuim să vi le faceți neîntârziat, comunicindu-ne apoi rezultatele.

X.Y. — 1) Pentru a vă (și a ne) putea edifica dacă este vorba de o uretrită banală care poate persista un timp nedefinit, dispărind fără tratament, vă recomandăm un frotiu prin recoltarea de secreție prostatică după masaj. 2) Este ne-

cesar un consult ginecologic și un examen al secreției vaginale, deoarece simptomele acuză o leucoree (poală albă).

GHEORGHE ION — București : 1) In fîrtiaza pubiană aplicații cu xilen 20 pic. la 20 g vaselină sau pudraje cu DDT 5% in talc. Se îmbracă apoi un slip care se poartă 24 de ore. Operația se repetă după 8 zile. 2) Da, in cazul unei localizări la prostată sau epididim. 3) Este posibil.

OHM C-TIN. — București : In tuberculidele feței, in cazul intoleranței la streptomycină este bine să asociați la Hidrazidă un alt tuberculostatic de tipul Nizotin, Fintozid sau Tebemicin. Pentru consolidarea tratamentului cu HIN veți asocia Vitamina D₂ in cure lungi de citeva luni, după schema preconizată de Charpy: prima săptămînă trei fiolă buvabile sau injectabile a 600.000 u. (15 mg) sau fiolă a 600.000 u. vitamina D₂ hidrosolubilă ; următoarele 3 săptămîni cite 2 fiolă pe săptămînă, iar in următoarele 4 luni cite o fiolă pe săptămînă ; alte 3 luni in continuare cite 1 fiolă la 2 săptămîni. In tot acest timp regim cu sare puțină și cu adaos de lapte ; eventual se poate lua și calciu gluconic. Se mai recomandă : carne proaspătă, pește proaspăt, crudități și legume, suc de roșii, lămii, ouă și glucide in cantități reduse. Helioterapia marină poate completa, dacă nu sînt alte contraindicații, tratamentul medicamentos.

RADU V. — Suceava : In trihomonaza urogenitală Metronidazol pe cale bucală 4 cpr./zi, in 4 prize la intervale regulate, timp de cel puțin 5 zile. Înainte de a lua comprimatul trebuie să mincați. La femei se va asocia și Metronidazol comprimate intravaginale, urmezite înainte și introduse cit mai profund, de 2 ori pe zi timp de 20 zile, inclusiv in timpul menstruelor. Se mai pot face aplicații și cu geluri de Saprozan, intravaginal de două ori pe zi, dimineața și seara, timp de 14 zile. Pentru consolidarea tratamentului este indicată repetarea curei după fiecare menstruație timp de 5 zile, 3 luni consecutiv. Contactele sexuale sînt interzise pe toată durata tratamentului.

CARMEN NICORESCU — Brașov ; N. BOGATU — Tr. Severin ; C. CLIF — Sibiu ; NEGRUT I. — București ; MASLINA FLOREA — com. Bacia, Jud. Hunedoara ; DORU ANARDI — Tg. Neamț ; Aceea juvenilă este o dermatoză care, coexistind de regulă cu seboreea, se manifestă o dată cu pubertatea și are la origină un dezechilibru hormonal între secrețiile de androgeni și estrogeni, in favoarea primilor (hiperandrogenie). La fete, tratamentul va fi in primul rind hormonal : Dietilstilbestrol, comprimate de 1 mg, administrat in doză medie de 3 mg/zi, in prima jumătate a ciclului menstrual, timp de 2-3 luni la rind asociat cu Gonacor (sau Proplan), fiolă a 500 u.i. in serii de 6-8 injecții, la intervale de 2 zile. Înaintea repetării seriei din luna următoare se va face un nou control medical pentru a se modifica indicațiile in funcție de posibilitatea unor tulburări ale ciclului. In caz de hiperfoliculinemie se va lua Acetoxiprogesteronă, cpr. a 25 mg, cite 1-2 cpr./zi, 5 zile consecutiv între a 17-a și a 22-a zi a ciclului. Impotriva suprainfecției stafilococice : Cloramfenicol 1 g/zi, in cure de 7 zile, repetate după o pauză de o săptămînă. Local se va spăla pielea cu preparatul Lavoderm D, frecindu-se ușor cu 1-2 ml preparat din tub și aplicații cu loțiune Juvenal, conform prospectului, ori cu următoarea loțiune : Rp. Sulf precipitat 1 g, rezorcină și ihtiol cite 0,50 g, talc și oxid de zinc cite 1 g, hidrocortizon 200 mg, lanolină și vitamina A uleioasă cite 5 g.

Cum moare o stea...

(Urmare din pag. 2-a)

pulsari stinși, care nu ar mai putea fi detectați decit prin cimpul lor gravitațional.

Piticile albe

Dar stelele evoluează diferit in funcție de masa lor inițială. Am văzut că steaua neutronică provine dintr-una cu o masă de 1,5-2 ori mai mare decit a Soarelui. La o masă aproape egală cu a astrului nostru steaua evoluează mai încet, in 10 miliarde ani, cind ajunge tot o stea uriașă. In urma proceselor atomice care se produc in ea, rezistența materialelor solide crește atit de mult, încit nu mai poate fi contrabalansată de forța gravitației și se creează o nouă stare de echilibru, care este definitivă : aceea de stea pitică albă. După ce a avut un diametru de 50 de ori mai mare decit Soarele, cind devine pitică steaua se reduce aproape la dimensiunile Pământului. Contrar stelei neutronice, ea posedă un miez solid cu densitatea destul de mare (100 t/cm³) și un înveliș gazos. Încetul cu încetul steaua își pierde energia și, incapabilă să mai producă alta, se răcește. Se îngălbenește, se roșește și apoi se stinge, devenind o sferă neagră și moartă.

COMBINATUL Textil GALATI

B-DUL REPUBLICII Nr. 158 Telefon 16135

PRODUCE :

- TESĂTURI DIN BUMBAC ȘI CELOFIBRĂ, imprimate, uni, in desene și culori moderne și variate
- LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ȘI DE FEMEII (cămăși, pijamale etc.)
- FRÎNGHII ȘI SFOARĂ in diferite grosimi. (din cînepă)

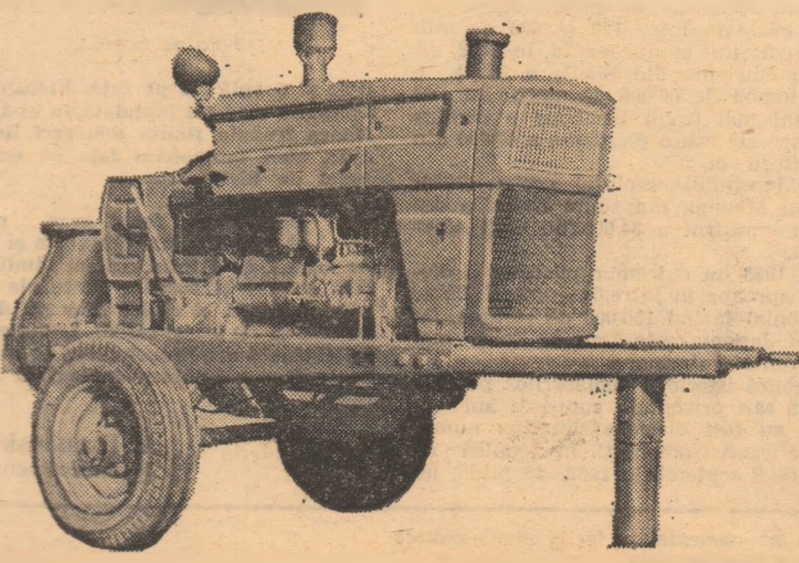

UZINA DE REPARAȚII GALATI

B-dul G. Coșbuc nr. 256, telefon 15830—15831

EXECUTĂ

- agregate de pompare tip D. 108—12 (toli)
- ridicător hidraulic monobloc automat
- remorcă monoax pentru transportat lădițe cu struguri din vii cu distanța minimă între rînduri de 1,8 m și 3 m, precum și remorcă pentru transportat lădițe cu fructe.
- nicovale pentru forjă tip 63 kg., 100 kg. și 150 kg.
- diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole.

automobilisti!

Înainte de a pleca in drumajii

nu uitați ASIGURAREA ADAS

